

CENTRALA POLSKICH
SZKÓŁ DOKSZTAŁCAJĄCYCH
W AMERYCE

POLISH SUPPLEMENTARY
SCHOOL COUNCIL OF AMERICA

1/2023

KWARTALNIK / QUARTERLY
DRUK ISSN 2470-6167
ONLINE ISSN 2470-6175
NAKLAD 300 EGZ.

Z teki Asystenta

DODATEK DO KWARTALNIKA ASYSTENT #29

Edukacja wczesnoszkolna

3

Zagadki kopernikańskie
Barbara Kosmowska

4

Rebusy
Aneta Matyszczyk

6

Wokół Wielkanocy
Lucyna Bzowska

Język polski

18

Jak w dramacie i teatrze pokazać
dobro i zło, czyli o Alinie i Balladynie
(Juliusz Słowacki „Balladyna”)
Joanna Balcerzyk

Historia

22

Mikołaj Kopernik – człowiek
renesansu. Scenariusz lekcji
Agata Szeska

Geografia

24

Warunki rozwoju rolnictwa w Polsce
Dorota Nagórska

Katecheza

26

Jak postugiwać się Pismem Świętym
Krzysztof Gospodarzec

Metodyczny niezbędnik do ćwiczeń z tekstem literackim

29

Jak przeprowadzić analizę
tekstu literackiego. Proza
na lekcjach języka polskiego
Laura Migas-Puch

Uczniowie piszą

32

Kartka z Pamiętnika Julii W.
02.02.2002, Kraków, Polska
Julia Wojcik

33

Maria Stanisława Konopnicka
Isabelle Quito

Recenzje

34

Wielu wspaniałych a zapomnianych...
Agnieszka Halubiec

Drodzy Czytelnicy!

Prezentujemy pierwszy w tym roku dodatek do „Asystenta”. Znajdą w nim Państwo jak zwykle ciekawe pomysły na lekcje dla uczniów w różnym wieku.

I tak, dla najmłodszych mamy zagadki i rebusy oraz konspekt okolicznościowych zajęć związanych ze Świętami Wielkanocnymi.

Dla starszych uczniów proponujemy scenariusze zajęć z języka polskiego, historii, geografii i katechezy.

Poloniści znajdą kolejny konspekt dotyczący „Balladyny” Juliusza Słowackiego, który pomoże im w prosty sposób wytłumaczyć młodzieży skomplikowane zagadnienie dobra i zła, oraz nowość – Metodyczny niezbędnik do ćwiczeń z tekstem literackim. Tym razem proponujemy porady, jak analizować prozę. W przykładowym scenariuszu takich zajęć autorka podała analizę, drukowane na łamach „Asystenta”, opowiadanie Katarzyny Wasilkowskiej „Śniadaniowe pudełko”.

W roku poświęconym Mikołajowi Kopernikowi dla historyków przygotowaliśmy propozycję lekcji o tym wybitnym uczonej astronomie. Dla geografów natomiast mamy pomysł zajęć na temat warunków rozwoju rolnictwa w Polsce.

Katecheci mogą skorzystać ze scenariusza lekcji dla klasy V, poświęconego posługiwaniu się Pismem Świętym.

W dziale „Uczniowie piszą” polecamy Państwa uwadze dwie prace uczennic szkół polonijnych w Ameryce: Julii Wójcik „Kartka z pamiętnika Julii W.” oraz tekst-akrostych „Maria Stanisława Konopnicka” Isabelle Quito.

Zachęcamy również do przeczytania recenzji Agnieszki Hałubiec, która tym razem przyjrzała się „Akademii superbohaterów” Tomasza Rożka.

Zespół redakcyjny „Asystenta”

Redaktor naczelna

Renata Jujka

Redaktor prowadząca

Joanna Balcerzyk

Redaktor ds. literackich

Barbara Kosmowska

Zespół redakcyjny

Aneta Matyszczuk, Elizabeth Laskowski

Oprawa graficzna, skład

Marta Burda / www.burdamarta.com

Korekta

Daniela Podlawska

Ilustracje

Marta Burda

Bank zdjęć

www.pixabay.com, www.unsplash.com,
www.polina.pl

Okładka książki

dzięki uprzejmości Fundacji Narodowej. To
Lubię

Plakat teatralny

dzięki uprzejmości Nowego Teatru
im. Witkacego w Słupsku

Druk

PPU Boxpol Sp. z o.o., ul. Wiejska 28,
76-200 Słupsk, Polska, tel. +48 59 8424371,
e-mail: druk@boxpol.pl, www.boxpol.pl

Zamówienia

Wioletta Jusinska, wjusinska@yahoo.com,
119 Kingswood Dr Naugatuck, CT06770

Promocja

Aneta Matyszczuk

Wydawca

Centrala Polskich Szkół Doksztalujących
w Ameryce

Czasopismo „Asystent” wydaje Centrala
Polskich Szkół Doksztalujących
w Ameryce zgodnie z podjętą Uchwałą
w 2015 r., na mocy której powołano zespół
redakcyjny.

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo do redagowania, skracania i adiustacji nadesłanych tekstów.

Materiały do numeru na I kwartał przyjmowane są do 15 stycznia, na II kwartał — do 15 kwietnia, na III kwartał — do 15 lipca, na IV kwartał — do 15 października.

Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń, zamieszczonych reklam i materiałów promocyjnych.

Opinie zawarte w nadesłanych tekstach są opiniami ich autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska Zarządu CPSD.

Przedruki z kwartalnika „Asystent” dozwolone są wyłącznie za uprzednią pisemną zgodą Wydawcy.

 KANCELARIA PREZESA
RADY MINISTRÓW

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą. Umowa nr 512/DWPP/22.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Zagadki kopernikańskie

Barbara Kosmowska

1.

W ogromnym świecie tylko ona
jest życiodajna i zielona.
Musimy bardzo o nią dbać,
by mogła z siebie wiele dać.
Matką ją czasem nazywamy,
Choć mamy przecież inne mamy.
To piękna planeta, drugiej takiej nie ma.
Najlepiej ją znamy.
Ma na imię _____

2.

Możesz podziwiać je na scenie.
Znane jest także pewne marzenie,
że ludziom czasem bardzo potrzeba,
aby mieć taką jedną, z nieba.
A kiedy noc otula miasto i wszystkie światła wokół gasną,
One najjaśniej na niebie świecą.
Nie trzeba szukać ich ze świecą!
W noc ciemną niebo jest nimi usłane,
Ale gasną nad ranem.
Teraz wie już każdy, że te światełka to _____

3.

Wzdychają do niego zakochani,
A nocą jak lampion wisi nad nami.
Czasem maleje, tajemnie znika
Lub jest podobny do rogalika.
I choć uwierzyć wciąż w to nie mogę,
człowiek już na nim postawił nogę!
Wprawdzie nie pan Twardowski,
choć to o tym szlachcicu mówiono,
że pierwszy był na _____

4.

Kiedy na nie patrzymy,
Mocno oczy mrużymy,
A gdy tak jasno świeci,
szczęśliwe są wszystkie dzieci!
Bo dzień staje się długi,
znikają zimowe szarugi
I można bez czapek i płaszczy
Na plaży się rozpląszczyć.
Jest przez nas wszystkich kochane.
I bardzo doceniane,
Choć przecież takie gorące...
Już wiecie, że to _____

Rycina z Kopernikiem trzymającym konwalię, źródło: wikipedia.pl

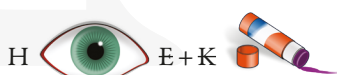
Rebusy

Aneta Matyszczyk

1. Przeskakując co drugą literę, odkryjesz temat Rebusów-Zgadusów.

S	Z	P	E	O	K	R	Y	T
A	Y	R	Z	U	I	L	M	E
O	K	W	I	E	T	A		

2. Odgadnij rebusy.

3. Zbuduj bałwana. W każdej kuli znajdują się sylaby. Dopasuj je tak, aby utworzyły wyraz. W ten sposób odkryjesz trzy dyscypliny sportowe.

4. Utwórz jak najwięcej słów z liter znajdujących się w wyrazie LODOWISKO.

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--	--

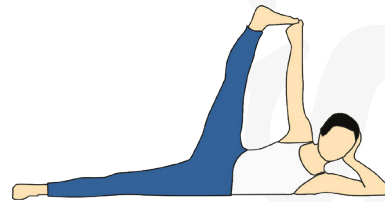
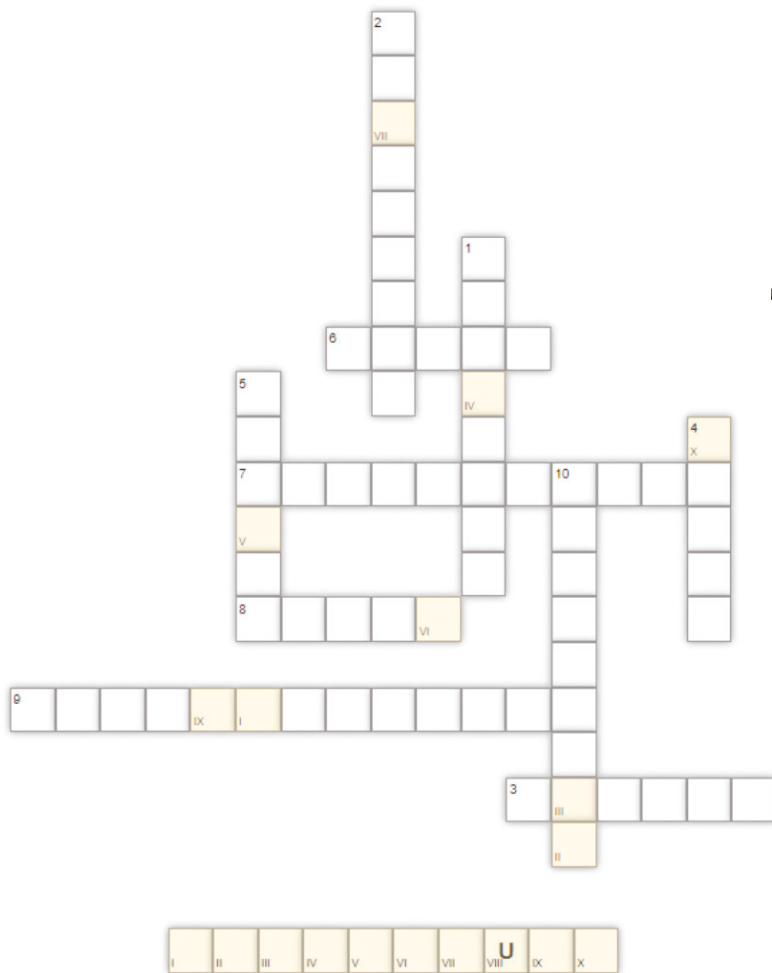
--	--	--	--

1. zimowa stolica Polski
2. tańczą na nim łyżwiarze
3. piłka do hokeja
4. gra zespołowa na łyżwach
5. figura ze śnieżnych kul
6. do wody lub narciarskie
7. dyscyplina sportu: może być figurowe lub szybkie
8. deski narciarza
9. port saneczkowy
10. deska do zjeżdżania po śniegu

HASŁO

5. Wypełnij krzyżówkę. Rozwiązaniem będzie dobrze znane powiedzenie.

W zdrowym ciele _____

Wokół Wielkanocy

Lucyna Bzowska

Święta Wielkanocne obfitują w różne tradycje oraz zwyczaje ludowe i choć część z nich niestety zanikła, to wiele nadal jest kultywowanych. Warto rozmawiać o nich z dziećmi podczas zajęć lekcyjnych.

Proponowane metody aktywizujące związane z tematem Wielkanocy można zrealizować z dziećmi w klasach 0–III, a niektóre nadają się również do wykorzystania w klasach starszych. Opisane tu schematy poszczególnych zabaw należy dopasować do możliwości dzieci i celów zajęć. W każdej klasie powinno się położyć nacisk na kształcenie innych umiejętności – od czytania sylab, wyrazów, zdań, wierszy po pisanie życzeń, argumentowanie swoich wypowiedzi. Każdą z propozycji można rozbudować i oprzeć na niej całą jednostkę lekcyjną lub też można wybrać kilka z nich i ułożyć je tak, aby jedno działanie płynnie przechodziło w kolejne.

Mam nadzieję, że zaprezentowane metody zainspirują was do przygotowania interesujących i efektywnych zajęć.

POWITANIE PIOSENKĄ (na melodię „Panie Janie”)

Dzieci śpiewają, a potem witają się w kręgu, dodając klaskanie i klepanie.

Idą święta, idą święta – raz prawą, raz lewą ręką klepią się po udach,

piękny czas, piękny czas – klaszczą,

Ciepła i radosna – małymi krokami wchodzą do środka koła,

kolorowa wiosna – małymi krokami wracają na miejsca,

wita was, wita was – machają na powitanie.

PO KTÓREJ STRONIE STANIESZ?

Nauczyciel wprowadza w temat, mówiąc, że każda rodzina ma swoje tradycje związane ze świętami, które zależą od wielu czynników – miejsca urodzenia, kraju zamieszkania, wiary itd.

Staje na środku sali. Zadaje pytania, wskazując prawą

ręką kierunek i mówiąc – tak, lewą ręką kierunek przeciwny, mówiąc – nie. Dzieci, zgodnie z własnym doświadczeniem, stają w określonym miejscu, za każdym razem argumentując, wyjaśniając swoje ustawienie. Po każdym pytaniu nauczyciel zmienia swoje miejsce, aby dzieci musiały się przemieszczać.

Propozycje pytań

1. Czy znasz tradycje związane ze Świętami Wielkanocnymi? (tak, nie)
2. Czy uważasz, że powinno się przestrzegać tradycji świątecznych? (tak, nie)
3. Czy w twoim domu przygotowuje się wielkanocny koszyczek? (tak, nie)
4. Czy byłeś/byłaś w Polsce podczas Świąt Wielkanocnych? (tak, nie)
5. Czy widziałeś/widziałaś palmę wielkanocną? (tak, nie)
6. Czy robiłeś/robiłaś kiedyś wielkanocne pisaniki? (tak, nie) itd.

WIELKANOC

Należy przygotować: wielkanocny koszyk z jego zawartością lub z odpowiednimi rysunkami.

Z koszyka wielkanocnego nauczyciel wyjmuje to, co zwykle się w nim umieszcza, a uczniowie nazywają to, co widzą. Nauczyciel krótko opowiada o tradycjach wielkanocnych. Chętne dzieci mówią, jak jest w ich domach.

Nauczyciel powinien przygotować tradycyjny koszyk wielkanocny. Może również oprzeć działanie na ilustracjach, rysunkach, zdjęciach.

Opowiadając o świętach i związanych z nimi tradycjach, można wykorzystać materiały zamieszczone na stronie <https://www.gov.pl/web/kultura/wielkanoc>.

WIELKANOC

Dzieci siedzą w kręgu (na środku jest hasło WIELKANOC). Po kolei wypowiadają skojarzenia, a nauczyciel zapisuje je na paskach papieru. Następnie uczniowie czytają zapisane słowa i dzielą je na zbiory

według kategorii, np. jedzenie, ludzie, tradycja itp. Na koniec układają zdania z wybranymi wyrazami. Do każdej kategorii można dobrać wiersz i go przeczytać.

WIELKANOCNY KOSZYK

Należy przygotować: karty do działania.

Młodszym dzieciom karty tylko z rysunkami i ich nazwami, a starszym – z rysunkami, nazwami i znaczeniem.

Dzieci losują karty, np.:

	CHLEB	symbol dobrobytu i pomyślności
---	-------	--------------------------------

W trakcie muzyki lub wystukiwania rytmu poruszają się i wymieniają kartami. Gdy muzyka milknie, tworzą dwójki (rysunek i nazwa tego, co przedstawia) lub trójki (rysunek, nazwa i znaczenie tego, co przedstawia).

W pierwszej i drugiej rundzie mogą wymieniać tylko elementy zawartości świątecznego koszyka, np. cała klasa mówi: W naszym koszyku są... a poszczególne grupy po kolei głośno wypowiadają nazwy swoich produktów.

W trzeciej rundzie – pokazują rysunek, mówią, co on przedstawia i odczytują znaczenie.

W czwartej rundzie powinny w ciekawy sposób zaprezentować zawartość swojego świątecznego koszyka (należy przewidzieć czas na przygotowanie).

Notatka w zeszycie może mieć formę symbolicznego rysunku koszyczka z nazwami pokarmów.

JAJKO, KOSZYCZEK, WIELKANOC

Dzieci tworzą trójki. Dwie osoby trzymają się za ręce – są koszyczkiem, trzecia jest jajkiem – wchodzi do koszyczka. Nauczyciel podaje hasła, a dzieci wykonują wcześniej umówione czynności. I tak, na hasło JAJKO jajko zmienia koszyczek (dzieci tworzące go stoją w miejscu), na hasło KOSZYCZEK koszyczek zmienia jajko, na hasło WIELKANOC wszyscy zamieniają się miejscami, tworząc nowe trójki.

„PISANKI” KRYSZYNY PARNOWSKIEJ-RÓŻECKIEJ

(<https://teksciory.interia.pl/piosenki-dla-dzieci-pisanki-pisanki-tekst-piosenki,t,660619.html> – dostęp 08.02.2023)

Dzieci wklejają wiersz do zeszytów. Czytają – wszyscy razem po jednym wersie, pierwszy i trzeci wers chłopcy, a pozostałe dziewczynki, i odwrotnie itp. Następnie rysują i dekorują jajka zgodnie z treścią wiersza. Ćwiczą relacje przestrzenne, określając położenie narysowanych pisanek (pierwsza z prawej, środkowa itd.).

Wiersz można zaśpiewać.

WIELKIE POSZUKIWANIA

Potrzebne są jajka (wycięte z papieru) z napisanymi sylabami – w tylu kolorach, ile paradygmatów nauczyciel chce utrwalić (ile grup planuje utworzyć), lub ze skojarzeniami do Wielkanocy, z fragmentami wiersza, czytanki. Znajdują się one w różnych miejscach w klasie, na korytarzu czy podwórku. Dzieci szukają jajek, po określonym czasie lub na sygnał nauczyciela wracają na środek klasy. Mówią, ile jajek znalazły. Działanie powtarza się, aż wszystkie jajka zostaną zebrane. Następnie w zależności od wieku dzieci, ich umiejętności, celów lekcji i związanych z nimi napisami na jajkach dzieci czytają np. po kolei sylaby, w grupach układają ze swoich fragmentów wiersz i przygotowują się do przeczytania.

WIELKANOCNY KOSZYK – praca plastyczna

Należy przygotować: 2 kartki A4 dla każdego ucznia, kredki świecowe (brązowe, żółte, czarne), serwetki pod filizanki, karty pracy z rysunkami do wycięcia, przedstawiającymi zawartość koszyczka, kleje, nożyczki.

Dzieci na kartce A4 kreślą kredkami ukośne linie (skierowane w prawą stronę, a potem w lewą). Działaniu może towarzyszyć rytmiczna muzyka. Następnie składają kartkę na pół i rysują zgodnie z instrukcją nauczyciela kształt koszyczka. Wycinają kształt po narysowanych liniach i rozkładają kartkę. Koszyczek ozdabia złożonymi białymi serwetkami. Następnie wycinają zawartość koszyczka z kart pracy.

Przed przyklejeniem zawartości koszyczka na kartki można zrealizować ćwiczenia gramatyczne oraz z programowania systemu języka. Po wszystkich działaniach dzieci przyklejają zawartość koszyczka. Mogą zrobić notatkę w zeszycie opisującą koszyczek.

Przykłady ćwiczeń

- Liczba pojedyncza i mnoga
Nauczyciel lub chętne dziecko podnosi np. rysunek baranka i mówi baranek, wszyscy podnoszą te same rysunki i mówią baranki.

- Mam... nie mam...
Każde dziecko ma przed sobą koszyczek i wycięte rysunki. Wybiera 2–3 i wkłada do koszyczka. Pozostałe kładzie przy koszyczku. Po kolei każde dziecko mówi: Mam w koszyku np. trzy jajka i baranka. Nie mam chrzanu, soli, wędliny, babki.
- Ułóż zgodnie z instrukcją
Każdy uczeń ma przed sobą koszyczek i wycięte rysunki. Chętne dziecko układa je w swoim koszyczku i mówi, jak to robi, np.: Kładę na środku baranka. Po jego lewej stronie kładę niebieskie jajko z kolorowym kogutem itd. Pozostałe dzieci wypełniają koszyczek zgodnie z instrukcją.

WIELKANOCNA...

Wyrazom przypisane są określone ruchy, gesty: PALMA – wyprostowane ręce dzieci podnoszą do góry, ZAJĄCZEK – dłonie trzymają przy głowie, KOSZYCZEK – ręce ugięte w łokciach ze splecionymi dłońmi podnoszą do góry (tworzą uchwyt koszyczka), PISANKA – stoją na baczność. Gdy nauczyciel mówi: WIELKANOCNA PALMA, dzieci przyjmują wcześniej określoną pozę, a gdy mówi tylko: PALMA, nic nie robią. Jeżeli ktoś się pomyli, obiega krąg. Prowadzenie zabawy może przejąć dziecko.

WIELKANOCNE SKOJARZENIA

Takie działanie można zaproponować młodszym dzieciom na podsumowanie i jako notatkę do zeszytu.

Z kolorowych kartek dzieci wycinają kształty jajek (mogą to być szablony do odrysowania). Następnie zapisują na nich skojarzenia z Wielkanocą. Nauczyciel zapisuje je na tablicy, a dzieci na wyciętych jajkach. Po przeczytaniu skojarzeń i sprawdzeniu poprawności ich zapisu dzieci wklejają jajka do zeszytów. Mogą dorysować koszyczki. Zamiast kartek w kształcie jajek można zapisywać tylko skojarzenia.

PODSUMOWANIE I ŻYCZENIA

Dzieci po kolei mówią, co im się podobało, co je zaskoczyło, czego nowego dowiedziały się, wymieniają skojarzenia z Wielkanocą, porównują polskie tradycje wielkanocne z tradycjami kraju zamieszkania.

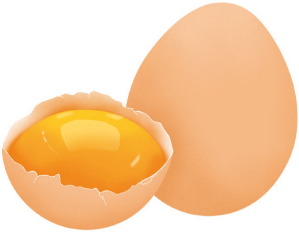
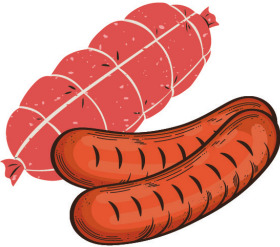

Na środku klasy nauczyciel umieszcza koszyczek z kartkami w kształcie jajek. Każdy uczeń bierze jedną. Zapisuje na niej świąteczne życzenia (mogą być w formie krótkich haseł) i dekoruje ją. Prace wracają do koszyczka. Nauczyciel chodzi z koszyczkiem, dzieci biorą po jednej kartce. Następnie po kolei czytają zapisane

życzenia. Młodszym dzieciom nauczyciel może przygotować kartki z krótkimi życzeniami lub wyrazami. Na końcu nauczyciel składa dzieciom życzenia i żegna się z nimi.

Bibliografia

- L. Bzowska, R. Kownacka, *Uczymy się, bawiąc. Klasa I, II, III. Propozycje bloków tematycznych, zabaw i metod aktywizujących w klasach I–III*, Lublin 2000, Wydawnictwo Klanza.
- L. Bzowska, R. Kownacka, *Uczymy się, bawiąc z Naszym Elementarzem. Część 1, 2, 3, 4. Propozycje zabaw i metod aktywizujących*, Lublin 2015, Wydawnictwo Klanza.
- L. Bzowska, A. Godlewska, E. Ławczyz, A. Zawacka-Uveges, *INSPIRATOR. Czytam i piszę. Klasa 1*, Wydawnictwo Edukacyjne SEN, 2021.
- L. Bzowska, A. Godlewska, E. Ławczyz, A. Zawacka-Uveges, *INSPIRATOR. Uczę się, bawię i poznaję świat. Klasa 2*, Wydawnictwo Edukacyjne SEN, 2021.
- L. Bzowska, A. Godlewska, E. Ławczyz, A. Zawacka-Uveges, *INSPIRATOR. Uczę się, bawię i poznaję Polskę. Klasa 3*, Wydawnictwo Edukacyjne SEN, 2021.

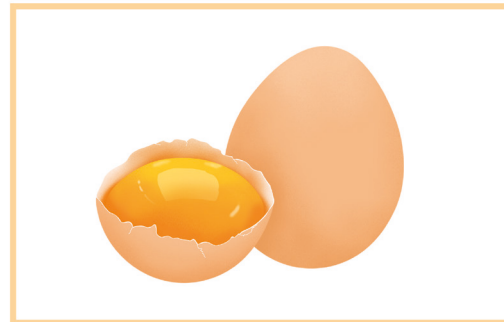

	CHLEB	Symbol dobrobytu i pomyślności.
	SÓL	Symbol życia, oczyszczenia i prawdy.
	JAJKO	Symbol powracającego życia, symbol triumfu życia nad śmiercią.
	WĘDLINA	Symbol zdrowia i dostatku.
	CHRZAN	Symbol siły.
	BABKA	Symbol doskonałości i umiejętności.

	<p>BARANEK</p>	<p>Symbol triumfu życia nad śmiercią.</p>
	<p>ZAJĄCZEK</p>	<p>Symbol odradzającej się przyrody.</p>
	<p>SER</p>	<p>Symbol przyjaźni ze zwierzętami.</p>
	<p>ŚWIĘCONKA</p>	<p>Wszystko to, co wkładamy do koszyka i zanosimy do kościoła do poświęcenia. Koszyczek jest wiklinowy, wyścielony białą serwetką i przyozdobiony gałązkami bukszpanu, będącego symbolem nadziei na zmartwychwstanie. Świąconka powinna składać się z siedmiu elementów. Wedle tradycji - to zapewni nam szczęście i dostatek.</p>
	<p>PALMA</p>	<p>Symbolizują – radość i triumf. Polskie palmy to gałązki wierzbowe, często upiększane bukszpanem oraz papierowymi kwiatami.</p>
	<p>BUKSZPAN</p>	<p>Wечно zielony krzew. szczególne znaczenie nabiera w okresie Wielkanocy. Jego gałązkami dekoruje się stół, święconkę, a także palmę wielkanocną. Symbolizuje życie wieczne.</p>

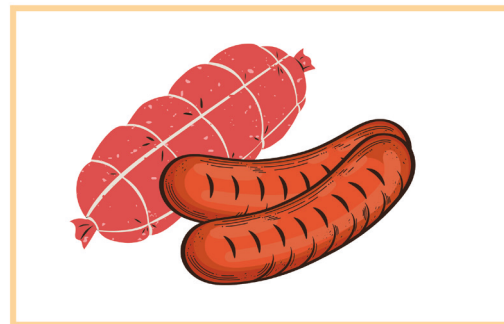
CHLEB

JAJKO

SÓL

WĘDLINA

CHRZAN

BARANEK

BABKA

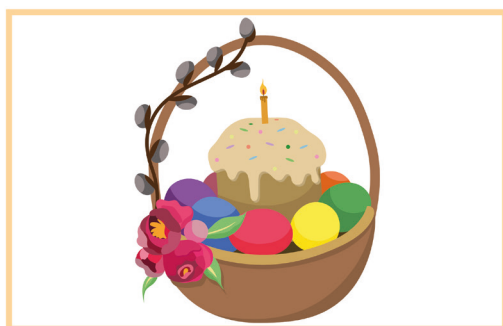
ZAJĄCZEK

SER

PALMA

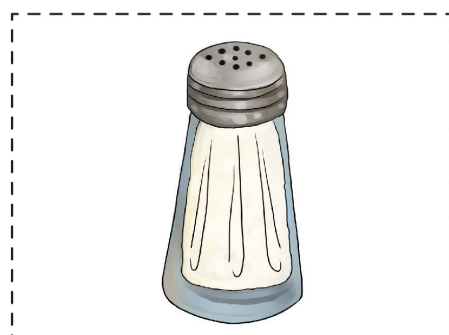
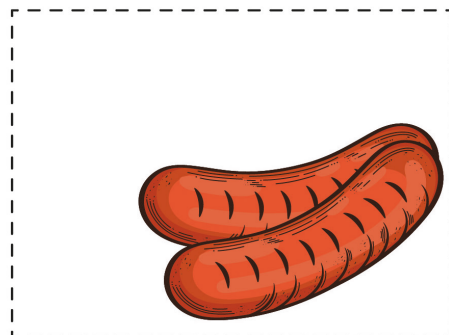
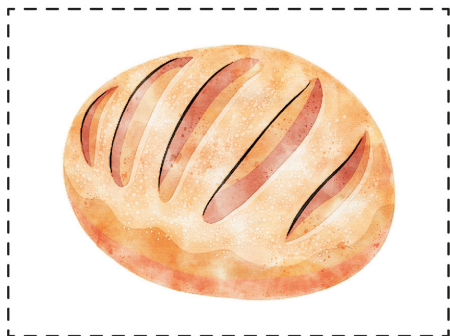

ŚWIĘCONKA

BUKSZPAN

Zawartość koszyczka

ZWYCZAJE WIELKANOCNE

Niedziela Palmowa

Konkurs na najwyższe palmy

Koszyczek wielkanocny

Święcenie pokarmów

Stół wielkanocny

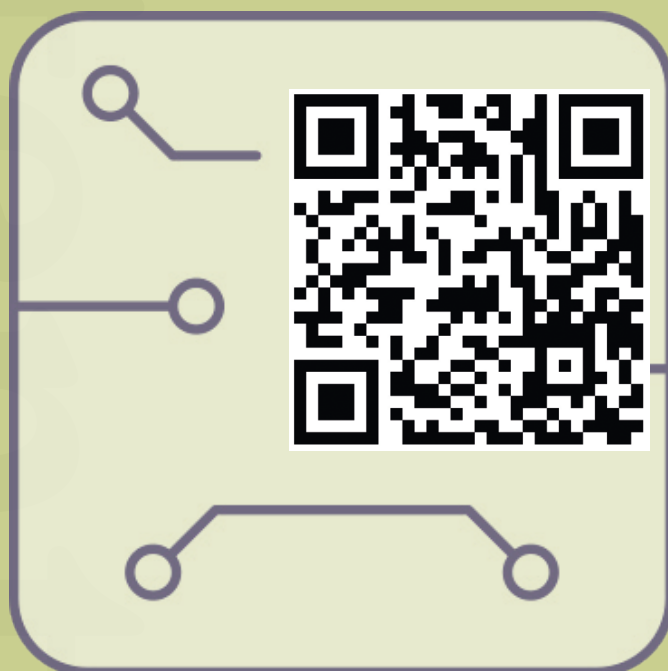

Śmigus-dyngus

Lucyna Bzowska

Ćwiczenia interaktywne – Wielkanoc

Zeskanuj kody QR, aby wykonać ćwiczenia

Lucyna Bzowska

Ćwiczenia interaktywne – Wielkanoc

Zeskanuj kody QR, aby wykonać ćwiczenia

Jak w dramacie i teatrze pokazać dobro i zło, czyli o Alinie i Balladynie (Juliusz Słowacki „Balladyna”). Scenariusz lekcji języka polskiego dla klasy VIII

Joanna Balcerzyk

Czas trwania zajęć: 90 minut

Lekcja została opracowana na podstawie podręcznika A. Siek, A. Witowskiej, *Język polski, klasa 8, Chicago 2021*.

CELE OGÓLNE:

- przybliżenie uczniom treści dramatu „Balladyna” Juliusza Słowackiego,
- doskonalenie umiejętności redagowania charakterystyki postaci, w tym także charakterystyki porównawczej,
- zwrócenie uwagi uczniów na problem dobra i zła w tekście,
- zapoznanie z najważniejszymi terminami związanymi z teatrem i dramatem, wypracowanie umiejętności zastosowania tego słownictwa w wypowiedzi,
- przedstawienie uczniom w bardzo ogólnym zarysie historii teatru oraz zasad jego działania.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń zna:

- tematykę „Balladyny”,
- budowę dramatu, czyli podział na tekst główny i didaskalia,
- podstawowe słownictwo związane z teatrem.

Uczeń potrafi:

- wskazać we fragmencie dramatu Słowackiego tekst główny oraz tekst poboczny (didaskalia),
- dokonać krótkiej charakterystyki porównawczej Aliny i Balladyny,
- opisać ich czyny i ocenić je w kategoriach dobra i zła,
- stosować podstawowe słownictwo związane z teatrem,
- zinterpretować przesłanie afisza teatralnego (odczytać zasugerowaną graficznie interpretację utworu).

Uczeń rozumie:

- główną ideę utworu Juliusza Słowackiego, wynikającą z zamieszczonych w podręczniku fragmentów

i streszczeń,

- założenia scenicznej realizacji dzieła oraz funkcje afisza teatralnego,
- podstawowe terminy związane z dramatem i teatrem.

METODY I FORMY PRACY:

- rozmowa nauczyciela z uczniami (elementy heurystyki),
- praca z tekstem,
- elementy wykładu.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- podręcznik: A. Siek, A. Witowska, *Język polski, klasa 8, Chicago 2021*,
- karty pracy,
- fotosy z przedstawienia „Balladyny” w Teatrze Telewizji w reżyserii W. Adamczyka, z 2020 roku (dostępne w Internecie)

PRZEBIEG LEKCJI

1. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem lekcji i jej celami, a następnie inicjuje swobodną rozmowę na temat doświadczeń teatralnych młodzieży. Uczniowie opowiadają o obejrzanych przez siebie przedstawieniach i własnych odczuciach z nimi związanych. Następnie, posługując się podręcznikiem, prowadzący przedstawia ciekawostki dotyczące teatru: krótką historię, jego odmiany oraz wiadomości na temat polskiego teatru i wybitnej polskiej aktorki związanej ze Stanami Zjednoczonymi, Heleny Modrzejewskiej (podr. s. 96). Informuje również, iż lekcja będzie poświęcona utworowi, który bywa wystawiany w teatrze bardzo często, oraz zagadnieniom związanym z teatrem.
2. Nauczyciel krótko opowiada o Juliuszu Słowackim i jego dramacie „Balladyna”. Zwraca uwagę na fakt, iż mamy do czynienia z twórcą romantycznym, który obok Adama Mickiewicza uznawany jest

za najwybitniejszego autora tej epoki literackiej. Można również wspomnieć, że dramat, z którego fragmentami uczniowie zapoznają się na lekcji, wyrósł z fascynacji autora twórczością Szekspira, o którym już być może słyszeli na którymś etapie swojej edukacji. Następnie prowadzący lekcję krótko opowiada o tematyce „Balladyny”, zwracając uwagę na wykorzystane w tekście elementy fantastyki, niezwykle ważne, ale pominięte we fragmentach, które będą omawiane na lekcji. Informuje również, że utwór Słowackiego jest dramatem, to znaczy, że jest przeznaczony do wystawienia na scenie.

3. Uczniowie, posługując się podręcznikiem (s. 89), zapoznają się z wiadomościami dotyczącymi dramatu, a zwłaszcza z podziałem na tekst główny i didaskalia. (Po przeczytaniu fragmentów „Balladyny” należy wrócić do tych terminów i poprosić o wskazanie, gdzie znajduje się tekst główny, a gdzie poboczny).
4. Nauczyciel odczytuje fragmenty „Balladyny” (podr. s. 90). Uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami dotyczącymi przedstawionych zdarzeń i postępowania postaci. Można posłużyć się zadaniami 1–4 z podręcznika (s. 93) lub pozwolić na swobodne wypowiedzi uczniów. Młodzież zapewne zauważy, że postępowanie obu bohaterek różni się znacząco. Dostrzeże również najważniejsze cechy charakteru i usposobienia siostr – rozmowa ta będzie dobrym wstępem do rozwiązania karty pracy. Warto także zwrócić uwagę uczniów na wygląd bohaterek, który ułatwia ich charakterystykę, a widoczny jest na ilustracjach zamieszczonych w podręczniku z realizacji tego dramatu w Teatrze Telewizji. Pomocna może być tu wypowiedź Kirkora, którą należy zacytować:
*[...] Jaki wybór trudny!
 Starsza jak śniegi – u tej warkocz cudny
 Niby listkami brzoza przyodziana;
 Ta z alabastrów – a ta zaś różana –
 Ta ma pod rzeszą węgle – ta fijołki –
 Ta jako złote na zorzy aniołki,
 A ta zaś jako noc biała nad rankiem.*
 (Juliusz Słowacki, *Balladyna*, Akt I, scena III, ww. 803–808, Wolne lektury)
5. Uczniowie, wykorzystując wnioski z wcześniejszej rozmowy, rozwiązują Kartę pracy nr 1, czyli przygotowują charakterystykę porównawczą Aliny i Balladyny. Po zakończeniu pracy wybrane

osoby prezentują swoje rozwiązania, a reszta klasy uzupełnia ich wypowiedzi o treści przez nie nieuwzględnione.

6. Nauczyciel pyta uczniów o funkcję afisza teatralnego: czemu służy, co powinno się na nim znaleźć oraz czy może zapowiadać tematykę dzieła lub elementy jego interpretacji? Po swobodnej rozmowie młodzież uzupełnia Kartę pracy nr 2, a następnie przedstawia rozwiązania zadań. (Oprócz zdobycia podstawowych wiadomości na temat funkcji afisza teatralnego uczniowie ugruntują również swoją wiedzę na temat bohaterek dramatu Słowackiego, gdyż plakat bardzo sugestywnie je prezentuje, podkreślając sposób ich postępowania i charakter).
7. Nauczyciel wraz z uczniami podsumowuje tę część zajęć. Ustalają wspólnie wnioski wynikające z rozwiązania kart pracy, zwracając szczególną uwagę na problem dobra i zła. W wypowiedziach pojawi się zapewne uwaga o widniejącej na czole Balladyny czerwonej plamie będącej widocznym znakiem zła, które nosi ona w sobie, i jej przestępstwa. (Warto podkreślić, że utwór zawiera przesłanie, iż zło zostanie zawsze ukarane, a sprawiedliwość wyegzekwowana, jeśli nie przez ludzi, to za sprawą siły wyższej – prawda ta jest zgodna z ludowymi wierzeniami, a romantycy chętnie inspirowali się ludowością. Swojej bohaterce Słowacki nadał imię, które kojarzy się z balladą – gatunkiem ludowym zawierającym często motyw ścierania się dobra ze złem).
8. Ostatnia część lekcji jest poświęcona doskonaleniu sprawności językowej uczniów. Rozwiązują oni zadania z podręcznika (zad. 1, s. 94 oraz zad. 2, s. 95). Nauczyciel w razie konieczności objaśnia poszczególne terminy związane z teatrem. (Jeśli nie wystarczy czasu na realizację tej części lekcji, zadania te mogą uczniowie rozwiązać w domu).

PODSUMOWANIE

Uczniowie odpowiadają na pytania, czego o teatrze i dramacie dowiedzieli się na lekcji, co sprawiło im największą trudność, a które elementy były dla nich najciekawsze. Na koniec warto pochwalić lub nagrodzić ocenami najbardziej aktywne osoby.

KARTA PRACY NR 1

Charakterystyka porównawcza Aliny i Balladyny

Wypełnij tabelę

Alina	Balladyna	
Wygląd zewnętrzny Wykorzystaj fragment zamieszczony po prawej stronie tabeli		
		[...] <i>Jaki wybór trudny!</i> <i>Starsza jak śniegi – u tej warkocz cudny</i> <i>Niby listkami brzoza przyodziana;</i> <i>Ta z alabastrów – a ta zaś różana –</i> <i>Ta ma pod rzęsą węgle – ta fijołki –</i> <i>Ta jako złote na zorzy aniołki,</i> <i>A ta zaś jako noc biała nad rankiem.</i> (Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> , Akt I, scena III, ww. 803–808, Wolne lektury)
Cechy charakteru Dopasuj wyrazy umieszczone z prawej strony tabeli, dopisz swoje		
		łagodna, okrutna, zazdrosna, dobra, pracowita, ufna, życzliwa, podejrzliwa, leniwa, czuła, optymistyczna, pogodna, pesymistyczna, zła, podstępna, prostolinijna,
Stosunek do siostry – na podstawie przeczytanych fragmentów utworu		
Alina	Balladyna	
Ocena postaci Oceń postępowanie obu sióstr		

KARTA PRACY NR 2

Obejrzyj afisz teatralny i odpowiedz na pytania zamieszczone poniżej. Buduj pełne, rozwinięte zdania.

1. Które elementy treści utworu Słowackiego (postaci, wydarzenia, kolorystykę) wykorzystał Rafał Olbiński, twórca powyższego afisza?
2. Czy plakat przybliży treść dzieła, to znaczy, czy widz może się domyślić, o czym będzie przedstawienie?
3. Kiedy i w którym teatrze odbyła się premiera „Balladyny”?
4. Kto wyreżyserował przedstawienie?
5. Kto zaprojektował kostiumy do przedstawienia?

Rafał Olbiński, *Balladyna*, <https://encyklopediateatru.pl/przedstawienie/39422/balladyna>

Asystent

Mikołaj Kopernik – człowiek renesansu.

Scenariusz lekcji

Agata Szeska

CELE OGÓLNE:

- Zapoznanie z dokonaniem Mikołaja Kopernika.
- Zapoznanie z założeniami epoki renesansu.

CELE OPERACYJNE:

Uczeń zna:

- założenia epoki renesansu,
- życiorys polskiego astronoma,
- przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika.

Uczeń potrafi:

- wymienić miasta związane z życiem Kopernika,
- umieścić na osi czasu datę i określić wiek ważnych wydarzeń z życia Kopernika,
- określić dziedziny nauki, którymi zajmował się Kopernik.

Uczeń rozumie:

- znaczenie przewrotu kopernikańskiego.

METODY I FORMY PRACY:

- wykład,
- rozmowa z uczniami – pogadanka.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- podręcznik,
- film,
- mapy,
- karty pracy.

PRZEBIEG LEKCJI

Czynności organizacyjne:

- sprawdzenie listy obecności,
- podanie tematu lekcji.

WSTĘP

- uczniowie wymieniają główne założenia epoki renesansu,
- nauczyciel przypomina, że renesans nazywany jest także odrodzeniem ze względu na odrodzenie ideałów antyku,
- nauczyciel wyjaśnia pojęcie człowiek renesansu.

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

1. Nauczyciel przedstawia życiorys Mikołaja Kopernika. Na mapie pokazuje najważniejsze miasta, z którymi był związany.
 - Toruń – miasto, gdzie się urodził,
 - Kraków – miasto, w którym studiował,
 - Olsztyn – miasto, którego obroną dowodził podczas najazdu krzyżackiego w latach 1520–1521,
 - Frombork – miasto, w którym prowadził obserwacje, a w roku 1543 zmarł.
2. Wyjaśnienie wyrazu *astronom* ('naukowiec zajmujący się obserwowaniem i badaniem kosmosu').
3. Na tablicy uczniowie rysują oś czasu i zaznaczają datę narodzin – 1473 rok i datę śmierci – 1543 rok. Uczniowie określają, na przełomie których wieków żył astronom.
4. Nauczyciel wyjaśnia, w jaki sposób ludzie przed Kopernikiem postrzegali budowę Układu Słonecznego oraz co astronom udowodnił i opisał w dziele pt. „O obrotach sfer niebieskich”. Porównanie układu geocentrycznego i heliocentrycznego.
5. Dyskusja na temat dwóch problemów: Dlaczego dla ówczesnych ludzi poglądy Kopernika były szokujące? Dlaczego dzieło Kopernika znalazło się na indeksie ksiąg zakazanych przez Kościół?
6. Nauczyciel wraz z uczniami objaśnia znaczenie słów „przewrót kopernikański”.
7. Nauczyciel podaje ciekawostkę: W czasach Kopernika nie znano wszystkich planet Układu Słonecznego, np. Uran odkryto w 1781 roku.

PODSUMOWANIE

W ramach podsumowania lekcji uczniowie oglądają film <https://www.youtube.com/watch?v=x0hX2J4QNd4> i wypełniają kartę pracy.

KARTA PRACY

Zadanie 1.

Wy tłumacz, dlaczego o Mikołaju Koperniku mówi się: „Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię”?

Zadanie 2.

Wyjaśnij, dlaczego Kopernika uważa się za człowieka renesansu, wymień nazwy zawodów, które wykonywał.

Zadanie 3.

W tabelce znajdują się zdania dotyczące Mikołaja Kopernika. Zaznacz literą P zdania prawdziwe, a F fałszywe.

Ogłoszona przez Mikołaja Kopernika teoria była krytykowana przez Kościół.	P	F
Kopernik studiował na Akademii Krakowskiej.	P	F
Kopernik jest twórcą teorii geocentrycznej.	P	F
Urodził się w roku 1473 roku w Warszawie.	P	F
Swoje poglądy przedstawił w książce „O obrotach sfer niebieskich”.	P	F

Zadanie 4.

Z podanych liter ułóż nazwy miast, w których przebywał Kopernik.

K	Ó	R	A	K	W

T	Ń	U	R	O

L	O	Z	S	T	N	Y

F	O	R	B	O	M	R	K

Zadanie 5.

Oblicz, ile lat upłynęło od ogłoszenia teorii Kopernika (1543 rok) do dzisiaj.

miejsce na obliczenia:

Warunki rozwoju rolnictwa w Polsce

Dorota Nagórska

Czas lekcji: 45 min

CEL GŁÓWNY:

- Zapoznanie uczniów z warunkami przyrodniczymi i pozaprzyrodniczymi rozwoju rolnictwa w Polsce.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń zna:

- warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce,
- terminy: *bonitacja gleb, struktura użytkowania ziemi*.

Uczeń potrafi:

- scharakteryzować warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa na podstawie map w atlasie,
- wyjaśnić zróżnicowanie poziomu mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce na tle wybranych państw świata na podstawie danych statystycznych,
- analizować mapy tematyczne (np. rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt w Polsce),
- pracować z podręcznikiem i atlasem geograficznym, z wykresami i danymi statystycznymi – analiza struktury użytkowania ziemi, struktury wielkościowej i własnościowej gospodarstw rolnych,
- rozwiązywać zadania z mapami Polski.

FORMY PRACY:

- praca indywidualna,
- w parach,
- w grupach,
- współpraca całego zespołu klasowego.

METODY PRACY:

- podająca: pogadanka,
- aktywizująca: burza mózgów, mapa mentalna,
- operacyjna: praca na podstawie podręcznika, atlasu oraz tekstu źródłowego.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- podręcznik,
- atlas,
- tekst źródłowy,
- karta pracy ucznia,
- analiza SWOT.

PRZEBIEG LEKCJI

Czynności organizacyjne:

Podanie tematu i celu lekcji: **Warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce.**

CZĘŚĆ WSTĘPNA: 5–7 MIN

1. Nauczyciel zadaje pytanie, odwołując się do poprzednich lekcji, np.: Wyjaśnij, czym zajmuje się rolnictwo?
2. Wprowadza do tematu, objaśniając sektory gospodarki: rolnictwo, przemysł i usługi są sektorami

Jak posługiwać się Pismem Świętym. Konspekt katechezy dla klasy V

Krzysztof Gospodarzec

Liczba jednostek lekcyjnych: jedna (wskazane dwie lub więcej)

OGÓLNY CEL KATECHETYCZNY:

- Zapoznanie uczniów ze sposobem znajdowania odpowiednich fragmentów w Piśmie Świętym.

CELE OPERACYJNE:

- uczeń rozumie podział Biblii,
- uczeń wie, jak szukać wybranych fragmentów Biblii.

METODY I FORMY PRACY:

- wykład: katecheta prezentuje różne egzemplarze Pisma Świętego,
- praca indywidualna, praca z wykorzystaniem Pisma Świętego.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- egzemplarze Pisma Świętego dla każdego ucznia (wydanie dla dorosłych, z numeracją biblijną),
- różne wydania Pisma Świętego, zwłaszcza jeden egzemplarz Biblii dla dzieci,
- inne książki.

CZĘŚĆ WSTĘPNA:

Modlitwa na rozpoczęcie katechezy. Sprawdzenie zadania domowego. Przypomnienie tematu ostatniej lekcji. Rozdajemy uczniom egzemplarze Pisma Świętego (lub uczniowie korzystają ze swoich). Pokazujemy różne wydania Pisma Świętego, zwłaszcza wydanie dla dzieci i wydanie dla dorosłych.

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA:

1. W odróżnieniu od wielu innych znanych dzieł Pismo Święte zostało podzielone na księgi. Każda z nich składa się z rozdziałów, które zawierają ponumerowane zdania. Przy każdym zdaniu znajdziemy liczbę, która jest numerem wersetu. Takie pełne oznaczenie: nazwa księgi, numer rozdziału

i numer zdania, nazywa się *sigla*. Podział ten ułatwia posługiwanie się Pismem Świętym.

2. Wspólnie uczymy się szukać fragmentu w Piśmie Świętym.
 - Szukamy spisu treści (najczęściej na końcu lub na początku księgi w zależności od wydania). Kiedy wszyscy uczniowie znajdą spis treści, czytamy wybrane przykładowo nazwy ksiąg i numery stron. Po przepracowaniu kilku przykładów prosimy, aby uczniowie znaleźli w spisie treści Ewangelię św. Marka, sprawdzili numer strony, a następnie otworzyli księgę w tym miejscu.
 - Po otwarciu Ewangelii św. Marka pokazujemy uczniom, w jaki sposób oznaczone są numery rozdziałów: duże cyfry. Dla sprawdzenia prosimy, aby wybrany uczeń znalazł rozdział pierwszy, a potem drugi lub trzeci.
 - Następnie zwracamy uwagę uczniów na ponumerowane wersety – zapisane małą liczbą, najczęściej na początku każdego zdania. Dla sprawdzenia prosimy, aby wszyscy uczniowie znaleźli

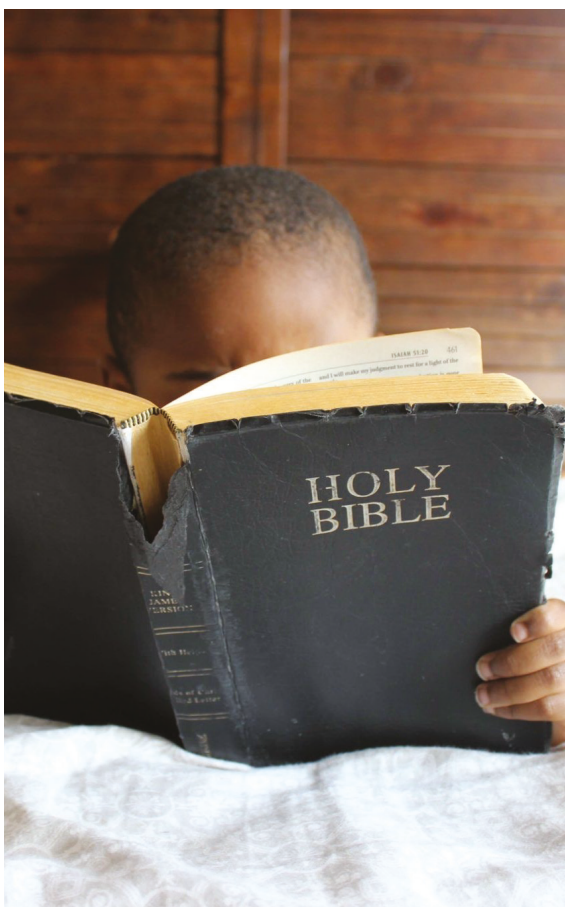
zdanie pierwsze w pierwszym rozdziale Ewangelii św. Marka. Wybrany uczeń czyta je na głos. Upewniamy się, czy wszyscy znaleźli to samo zdanie. Następnie zadajemy do znalezienia kolejne zdanie, np. werset numer cztery (w tym samym rozdziale) – wybrany uczeń czyta na głos i znowu upewniamy się, czy wszyscy czytają to samo zdanie. Wreszcie zadajemy do znalezienia werset z kolejnego rozdziału, np. zdanie pierwsze z rozdziału czwartego.

Jeśli uczniowie rozumieją zasady odszukiwania wersetów, przechodzimy do kolejnego etapu – do odszyfrowania skrótu biblijnego sigła.

3. Zamiast podawania długiej nazwy, np. Ewangelia według św. Łukasza, zapisujemy skrót Łk – pierwsza liczba po tych literach oznacza numer rozdziału, a liczba po przecinku numer zdania (można zapisać pierwszy fragment na tablicy: Łk 5,27).
4. Kolejnych fragmentów tekstu szukamy w obrębie czterech Ewangelii, których nazwy i oznaczenia skrótowe uczniowie powinni zapamiętać z poprzedniej katechez.
5. Uczniowie szukają kilku fragmentów w Biblii podanych w losowo przez katechetę.

PODSUMOWANIE: 13–16 MIN

Podsumowanie katechez w formie konkursu sprawdzającego znajomość oznaczeń skrótowych czterech Ewangelistów: Mt, Mk, Łk, J.

KARTA PRACY

Zadanie 1.

Skróty biblijne można wykorzystać do indywidualnej pracy uczniów lub do pracy zespołowej. Na przykład wybrana grupa szuka elementów geografii biblijnej, inna szuka postaci biblijnych, jeszcze inna roślinności.

Znajdź zaznaczone fragmenty Biblii i wpisz w tabeli właściwe odpowiedzi:

- W tabeli 1. nazwy gór, miejsc i wód (rzeka, sadzawka).
- W tabeli 2. nazwy miast.

Tabela 1. Geografia biblijna

Ewangelia	Góry, miejsca i wody
Mk 11,1	
Mk 15,22	
J 9,7	
Łk 5,1	
Mt 3,13	

Tabela 2. Geografia biblijna

Ewangelia	Regiony i miasta
J 4, 3-4	
Mk 5,1	
Łk 2,4	
Łk 10,30	
Łk 10,13	

Strona tytułowa Biblii gdańskiej, źródło: wikipedia.pl

Pierwsza strona Ewangelii św. Jana z Biblii Johna Wycliffe'a (XIV wiek), źródło: wikipedia.pl

Jak przeprowadzić analizę tekstu literackiego? Proza na lekcjach języka polskiego

Lekcje języka polskiego to nie tylko nauka rozmaitych struktur gramatycznych, doskonalenie umiejętności prowadzenia poprawnej konwersacji czy płynnego czytania, ale także omawianie różnych utworów podczas poznawania kolejnych epok literackich.

Każdy omawiany tekst można poddać analizie, czyli badaniu jego budowy i formy, treści, stylu i typów narracji, fabuły, informacji o narratorze (kim jest i jakie wiadomości przekazuje), świecie przedstawionym (opis przestrzeni, przedstawienie bohaterów, czasu i miejsca zdarzeń), o bohaterach (charakterystyka, dialogi, relacje), motywach literackich oraz interpretacji, czyli poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie: co autor (często utożsamiany z narratorem) chce nam przekazać, jakie jest główne przesłanie utworu.

Pierwszym, ważnym krokiem jest zapoznanie się z tekstem, czyli wielokrotne przeczytanie go. Czytanie utworu, który ma być tematem konkretnej lekcji, można przeprowadzić na wiele sposobów: nauczyciel czyta tekst na głos, uczniowie czytają samodzielnie, zmieniający się uczniowie czytają tekst całej klasie, nauczyciel czyta razem z uczniami (zdanie po zdaniu), uczniowie czytają w grupach itp. Sposoby i techniki czytania omawianego fragmentu należy dostosować do wieku odbiorców, a także uzależnić od długości tekstu.

Laura Migas-Puch

Przykładowy konspekt lekcji z języka polskiego z wykorzystaniem opowiadania „Śniadaniowe pudełko” Katarzyny Wasilkowskiej (Załącznik nr 1).

CELE OGÓLNE (CELE DYDAKTYCZNE):

- wzbogacenie wiedzy na temat tego, czym jest analiza i interpretacja,
- umiejętność precyzyjnego odpowiadania na pytania,
- wypracowanie sprawności w wyszukiwaniu szczegółowych informacji (w tekście),
- poszerzenie zakresu wiedzy na temat elementów świata przedstawionego,
- kształtowanie umiejętności pracy indywidualnej oraz w grupie.

CELE OPERACYJNE (OSIĄGNIĘCIA UCZNIWA):

- poszerzenie wiedzy o narratorze i elementach świata przedstawionego,
- umiejętność przeprowadzenia analizy i interpretacji tekstu literackiego (prozy),
- doskonalenie sprawności pisania i czytania,
- budowanie rozwiniętej wypowiedzi ustnej i pisemnej,
- prowadzenie efektywnej pracy z tekstem (wyszukiwanie informacji).

FORMY I METODY PRACY:

- praca grupowa,
- praca indywidualna (praca z tekstem),
- ćwiczenia praktyczne (Karta pracy – Załącznik nr 2),
- dyskusja,
- ćwiczenia twórcze (m.in. krzyżówka, praca plastyczna, warsztat pisarski).

PRZEBIEG LEKCJI

Czynności organizacyjne:

- Przywitanie uczniów. Sprawdzenie obecności.
- Przedstawienie tematu lekcji: **Czym jest „Śniadaniowe pudełko?”**.

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA:

1. Burza mózgów/debata. Nauczyciel pyta uczniów o skojarzenia dotyczące tematu lekcji: czym może być/ co to jest „śniadaniowe pudełko”? O czym będzie dzisiejsza lekcja? Uczniowie dzielą się pomysłami.
2. Czytanie tekstu. Prowadzący rozdaje uczniom tekst (Załącznik nr 1), następnie czyta go na głos lub wyznacza uczniów do odczytania kolejnych fragmentów opowiadania.
3. Nauczyciel zadaje pytania sprawdzające rozumienie przeczytanego tekstu (dyskusja). Po każdym pytaniu, daje uczniom chwilę na zastanowienie się nad odpowiedzią.
 - Przykładowe pytania...
4. Rozdanie Kart pracy. (Załącznik nr 2).
5. Dyskusja/ projekt grupowy/ prezentacja. Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy. Uczniowie

pracują w zespołach, szukając odpowiedzi na pytania z Karty pracy. Następnie (po wyznaczonym czasie) reprezentant grupy wypowiada się na forum klasy.

6. Praca twórcza (praca na lekcji lub zadanie domowe). Nauczyciel pokazuje na tablicy – zapisuje lub korzysta z rzutnika – dwa zadania. Każdy uczeń wybiera jedno z nich.
 - Warsztat pisarski – napisz kolejną stronę opowiadania. Co wydarzyło się następnego dnia? Za miesiąc? Jak potoczyły się dalsze losy bohaterów?
 - Praca plastyczna z dialogiem – stwórz komiks. Opowiedz historię „Śniadaniowego pudełka” poprzez ilustracje/ rysunki i dialogi.

ZAKOŃCZENIE ZAJĘĆ

Załącznik nr 1 – Tekst opowiadania „Śniadaniowe pudełko” Katarzyny Wasilkowskiej, opublikowany w nr. 23, VI/2021 „Asystenta. Pisma nauczyciela polonijnego”.

Załącznik nr 2 – Karta pracy

KARTA PRACY

Zadanie 1.

Wyjaśnij znaczenie związków frazeologicznych:

- bułka z masłem

- gapić się jak cielę na malowane wrota

- lecieć jak mucha do miodu

- jasne jak słońce

Zadanie 2.

Zamień młodzieżowy slang na język poetycki. Jak inaczej można powiedzieć?

- bez kitu

- gacie

- kumpel

- gapić się

- nie sfrajeruj się

Zadanie 3.

Co by było, gdyby... – dokończ zdanie i podziel się stworzoną historią. Napisz co najmniej 5 zdań.

Zadanie 4.

Zamień młodzieżowy slang na język poetycki. Jak inaczej można powiedzieć?

- Bezdomne psy trafiają do _____.
- Według chłopca agresja u psów bierze się ze _____.
- Przez pomyłkę bohater wziął śniadanie _____.
- Nowa dziewczyna miała długie, gęste i _____ włosy.

Zadanie 5.

Co wiemy o bohaterach? Wypisz ich cechy oraz inne informacje.

Dziewczyna:

Chłopak:

Zadanie 6.

Narysuj główną bohaterkę. Jak sobie ją wyobraziłeś/-aś?

miejsce na rysunek:

Kartka z Pamiętnika Julii W. 02.02.2002, Kraków, Polska

Julia Wojcik

Dzisiejszy dzień był szalony, magiczny... nie wiem jakich określeń użyć. Chodziłam po uliczkach Starego Miasta w Krakowie. Nagle mój wzrok zatrzymał się na szyldzie w kształcie palety malarskiej zawieszzonej nad drzwiami. Delikatnie nacisnęłam klamkę i drzwi ustąpiły.

Przekroczyłam próg i nagle wszystko zaczęło się zmieniać, jakbym się przeniosła do dziewiętnastego wieku. Moim oczom ukazał się stojący przy sztalugach starszy mężczyzna z długą siwą brodą i pędzlem w ręku. Przed nim stało płótno, na którym zobaczyłam znajomą postać Stańczyka w czerwonym stroju. Nie mogłam uwierzyć – znalazłam się w pracowni samego Jana Matejki. Odruchowo uszczypnęłam się w rękę, ale to nie był sen.

– Witam waćpannę – usłyszałam zdziwiony głos.

– Dzień dobry – nieśmiało odpowiedziałam. Byłam na pół przytomna – rozmawiam z moim ulubionym malarzem. O co spytać? Przez głowę przeleciało mi wiele pytań, które chciałam zadać mistrzowi, ponieważ byłam zafascynowana jego malarstwem. Ale wydukałam tylko jedno:

– Dlaczego błazen? Przecież zawsze malował pan królów i innych sławnych ludzi.

– To moje credo jako artysty i mój autoportret z młodości. Chciałem przedstawić patriotę, który nie przestaje myśleć o niepodległości nawet w obliczu klęski.

– Klęski? – zapytałam.

– Czy wiesz, jak brzmi pełen tytuł obrazu – „Stańczyk w czasie balu na dworze królowej Bony wobec straconego Smoleńska”. Działo się to w 1514 roku, kiedy po przegranej wojnie z Rosją, Polska i Litwa straciły terytorium Smoleńska na sto lat.

– I co?

– Wnioski nasuwają się same. Samotny Stańczyk jest sam ze swoimi myślami, podczas gdy władze i elity się bawią, a powinny...

– A powinny? Działać? – spytałam z wypiekami na twarzy.

– Chciałem swoim malarstwem przywołać i pozostawić na wieki piękno i potęgę państwa polskiego. Musimy uczyć się na błędach i nie ustawać w dążeniach do odzyskania niepodległości.

Nagle świeca zaczęła przygasać i usłyszałam:

– Jestem już trochę zmęczony, a muszę dokończyć renowację tego obrazu. Spotkajmy się jutro, żeby dokończyć naszą rozmowę.

Uradowana, podziękowałam za przepiękną opowieść i utwierdzenie mnie w przekonaniu, że warto mieć ideały i nadzieje.

Przestąpiłam próg i stanęłam jak wryta. Nagle w kieszeni zadzwonił mój telefon, odebrałam. Spytałam:

– Mistrzu Matejko, czy to pan?

– Jaki Matejko? Tu tata. Śpisz?

Rozejrzałam się dookoła i nie mogłam uwierzyć.

Co to się stało...

Maria Stanisława Konopnicka

Isabelle Quito

Matka sześciorga dzieci i całego narodu polskiego.
Autorka wielu utworów dla dzieci.
Realizm to kierunek literacki, który ukształtował jej twórczość.
Imię jej męża to Jarosław.
Austria jest jednym z wielu zachodnioeuropejsko krajów, które odwiedziła.

Suwałki to miejscowość, w której przyszła na świat w 1842 roku.
Tłumaczka z wielu języków.
Ajej ulubionym synem był Jan, którego imię pojawiło się w licznych utworach.
Najsłynniejsza jej pieśń to „Rota”.
Inaczej nazywana Jan Sawa – to jeden z jej pseudonimów.
Scholastyka to imię matki, którą straciła, kiedy miała dwanaście lat.
Łyczakowski Cmentarz we Lwowie to miejscu, gdzie została pochowana.
Aktywna uczestniczka wielu akcji społecznych.
Wasiłowska to jej panięńskie nazwisko.
Angażowała się w walkę o prawa kobiet.

Krytyk literacki.
„O krasnoludkach i o sierotce Marysi” to jej najbardziej popularna baśń.
Nowelistka znana z utworów „Mendel Gdański” czy „Dym”.
Orzeszkowa Eliza była jej przyjaciółką od dzieciństwa.
Pogrzeb we Lwowie stał się ogromną manifestacją patriotyczną.
„Nasza szkapa” to utwór, który pokazuje życie w nędzy.
Inteligentna pisarka i działaczka społeczna.
Czeski to jeden z dziesięciu języków, którymi się posługiwała.
Kalisz to miasto, w którym wyrosła.
„A ja wam mówię, że Bóg ma też noce bezsenne” – to cytat z jej twórczości.

Maria Konopnicka, fotografia portretowa z lat 80. XIX w.,
 źródło: wikipedia.pl

Podpis Marii Konopnickiej, źródło: wikipedia.pl

Wielu wspaniałych a zapomnianych...

Agnieszka Hałubiec

Tomasz Rożek, *Akademia superbohaterów*, ilustr. Marek Oleksicki, Gierałtowice 2021, Fundacja Nauka. To Lubię

Narodowe Centrum Kultury zapytało Polaków, co wiedzą o Mikołaju Koperniku z okazji urodzin patrona roku 2023. Wyniki tej ankiety wypadły całkiem dobrze. Między innymi aż 91% respondentów z Polski uznało, że Kopernik to bardzo ważna postać dla rozwoju nauki. Polecam zajrzeć do wyników tego badania na stronie <https://www.nck.pl>.

Wydaje się zatem, że Mikołaj Kopernik jest głęboko „zakodowany” w polskiej świadomości. Z pokolenia na pokolenia nie ubywa wśród Polaków wiedzy o twórcy teorii heliocentrycznej. Ale gdyby tak zapytać o Jana Czochralskiego, Jana Szczepanika, Wilhelminę Iwanowską? Myślę, że wypadlibyśmy w takim badaniu kiepsko. Tymczasem w polskiej historii jest wielu wspaniałych ludzi nauki, wybitnych osobowości, które zasługują na pamięć i międzynarodową promocję. Z pomocą przychodzi książka Tomasza Rożka „Akademia superbohaterów”, która odkrywa przed nami plejadę niesamowitych postaci polskiej nauki oraz ich dokonania.

Tomasz Rożek, znakomity popularyzator nauki, ma na swoim koncie takie bestsellery jak „Kosmos”, „Człowiek” czy „Nauka. To Lubię”, i tym razem również trafia w dziesiątkę. „Akademia superbohaterów” jest propozycją dla każdego. Sądzę, że będzie to lektura dostarczająca wielu odkryć nawet wśród dorosłych czytelników.

To prawdziwe kompendium wiedzy o naukowych gigantach otrzymało wspaniałą oprawę graficzną. Rewelacyjne ilustracje Marka Oleksickiego, który stworzył prawdziwych superbohaterów, wraz z tekstem Tomasza Rożka tworzą kompletne dzieło. Autor pisze z pasją, która emanuje i zaraża. Niektóre biografie można czytać jak opowieści przygodowe, czasem

ze szczęśliwym zakończeniem, czasem z dramatyczną puentą.

Wielu przedstawionych naukowców „sięgało tam, gdzie wzrok nie sięga”, wyprzedzało swoje czasy, żyjąc jednocześnie w bardzo niesprzyjających realiach, historycznych zawieruchach, dramatycznych uwarunkowaniach politycznych. Sporo z tych biografii nosi na sobie piętno trudnych losów narodu polskiego. Ponadto autor pokazuje, że genialne umysły często muszą się zmagać z życiowymi trudnościami: biedą, brakiem zrozumienia, czasem nawet z trudnościami w szkole. Bywa, że naukowa kariera jest dziełem przypadku (choć przypadków podobno nie ma...). Są jednak takie koleje losu, które na niego wskazują... Mieczysław Bekker, znajdując podczas sprzątania książkę o astronomii, pewnie nawet nie śnił, że wysle łazika na Księżyc. Hilary Koprowski, znakomity muzyk, na pewno nie przewidział, że przypadkowe spotkanie z kolegą na plaży w Rio de Janeiro otworzy nową drogę w jego życiu, dzięki czemu mamy dziś szczepionkę na polio.

Cechą dobrego naukowca jest bez wątpienia otwartość. Przydaje się też czasem niestawianie sobie ograniczeń. Czy w XVII wieku można było myśleć o misjach raketowych na Księżyc? Kazimierz Siemienowicz dowodzi, że tak! Artylerzysta w armii króla Władysława IV Wazy, inżynier raketowy, autor kompletnego podręcznika artylerii, z którego korzystano w całej Europie przez ponad 200 lat, wymyślił i opisał w swojej książce raketę trzystopniową, przypominającą rakiety kosmiczne używane w misjach załogowych Apollo.

Jan Szczepanik, żyjący na przełomie dziewiętnastego i dwudziestego wieku, to prawdziwy „kolorysta”, nazywany Leonardem da Vinci z Galicji. Tworzy telektroskop – urządzenie do przesyłania obrazów i dźwięku – w czasach, gdy o telewizji jeszcze nikt nawet nie śnił. Albo Stefan Drzewiecki, „polski Kapitan Nemo”, który zbudował pierwszy okręt podwodny. A każdy taksówkarz dzięki jego wynalazkowi może

policzyć, ile kilometrów przejechał i wystawić nam rachunek. Czasem takie przejażdżki mogą powodować wzrost adrenaliny, którą odkrył Napoleon Cybulski. Zawsze można się jednak pokrzepić witaminami, o których wiemy dzięki Kazimierzowi Funkowi.

Wspaniałe wynalazki i burzliwe losy polskich naukowców mogą stanowić kanwę kilku dobrych filmów fabularnych. Żeby nie stworzyć złudnego wyobrażenia, że tylko mężczyźni tworzyli polską historię nauki,

Do kobiecej szóstki, zaprezentowanej w „Akademii...”, należy także Hanna Hirszfeldowa działająca w tandemie z mężem. Odnosiła sukcesy w badaniu chorób dziecięcych, a jej najważniejsze osiągnięcie to badania nad grupami krwi i ich oznaczaniem. Z kolei Wilhelmina Iwanowska znacząco „poszerzyła” nam wszechświat.

Lektura „Akademii superbohaterów” mocno poszerza wiedzę i często zadziwia, uświadamia, jak wielu

czas spojrzeć na życiorysy wielkich kobiet. W „Akademii...” mamy sześć superbohatek. Tylko sześć... ale droga kobiety do kariery naukowej nie była dawniej usłana różami. Przykładem są Maria Czaplicka czy fascynująca Magdalena Bendziszawska, w męskim zawdzie chirurga, w kopalni soli w Wieliczce. Nie mówiąc o Marii Skłodowskiej-Curie, której spektakularny sukces naukowy nie uchronił przed potyczkami z męskim światem naukowym.

Tymczasem kobiety wnoszą wyjątkową wartość. Na przykładzie Zofii Kielan-Jaworowskiej, paleontolog, możemy zobaczyć, jak ważna jest naukowa intuicja, która przyniosła badaczce i jej współpracownikom wielki sukces podczas wyprawy na Pustynię Gobi.

wspaniałych naukowców mieliśmy. Jak wielu z nich stało w kolejce do Nobla, niestety zbyt długo i bez powodzenia. Warto o nich wiedzieć więcej i dumnie promować. „Akademię...” otwiera znany nam dobrze Mikołaj Kopernik i Maria Skłodowska-Curie, a potem dołącza do nich cała plejada mało popularnych, ale równie wybitnych naukowców.

„Akademia superbohaterów” to kompletny projekt, uzupełniony także o grę karcianą, koszulki, plakaty, które składają się na prawdziwą markę. Znacomita konwencja, umieszczająca naukowców w roli superbohaterów działa na wyobraźnię i mam nadzieję, że wpłynie inspirująco na polskich młodych czytelników! Oby wielu z nich zapisało się znacząco w światowej nauce!

ŻYCIE WYMAGA OD CIEBIE WYSTARCZAJĄCO WIELU ZOBOWIĄZAŃ

Sprawy finansowe pozostaw nam

Od 1976 roku, Polsko-Słowiańska Federalna Unia Kredytowa służy Polonii, oferując pełny zakres usług i produktów finansowych dla całej rodziny. Dzięki zaufaniu i lojalności Członków PSFCU, dbamy również o siłę całej polonijnej społeczności w USA.

*Odwiedź jeden z dwudziestu oddziałów PSFCU
w stanach Nowy Jork, New Jersey, Illinois i Pensylwania
lub otwórz konto przez Internet na **www.NaszaUnia.com!***

NASZA UNIA TO WIĘCEJ NIŻ BANK!

Do otwarcia konta obowiązują zasady członkostwa. Inne ograniczenia mogą obowiązywać.

1.855.PSFCU.4U (1.855.773.2848)

www.NaszaUnia.com

